

Fig. 1. Vesterborg. Ydre, set fra sydost.

Aa. RI. 1950

VESTERBORG KIRKE

LAALANDS NØRRE HERRED

Præsten i Vesterborg omtales første gang 1430, da der skænkedes jord »ad mensam sacerdotis in Westerborg« (»til præstens bord i V.«)¹. Selve kirken findes tidligst nævnt 1455 i et tingsvidne, hvori det hedder, at hr. Jens Olaffsøns børn, jomfru Birgitte og Olaf Lunge, er begravede i Vesterborg kirke².

Om kirkens ejerforhold i middelalderen er intet oplyst, bortset fra, at det synes som om den oprindelige præstegård havde hørt under Halsted Kloster³, hvilket kunne tyde på, at dette dengang havde kaldsretten. Kirken tilhørte efter reformationen kronen⁴, indtil den o. 1686 blev overdraget Peder Brandt til Pederstrup⁵ (sml. altersølv s. 625), med hvilken gård den 1725 kom til grev Christian Ditlev Beventlow for 1729 at indlemmes i det af ham da oprettede grevskab Christiansborg, det senere Christianssæde⁶, blandt hvis senere besiddere var statsministeren Christian Ditlev Frederik Beventlow (sml. mindetavle s. 628).

Kirken forblev under grevskabet, indtil den overgik til selveje 1. april 1925.

Kirken ligger usædvanlig smukt på en høj bakke med fald mod øst og vest og udsigt over søen. Kirkegården er udvidet mod syd og øst og omgives af stendiger og mure af kløvet kamp. Vest for kirken er en nyere, muret portal, sydligere i vestdiget en låge til præstegården.

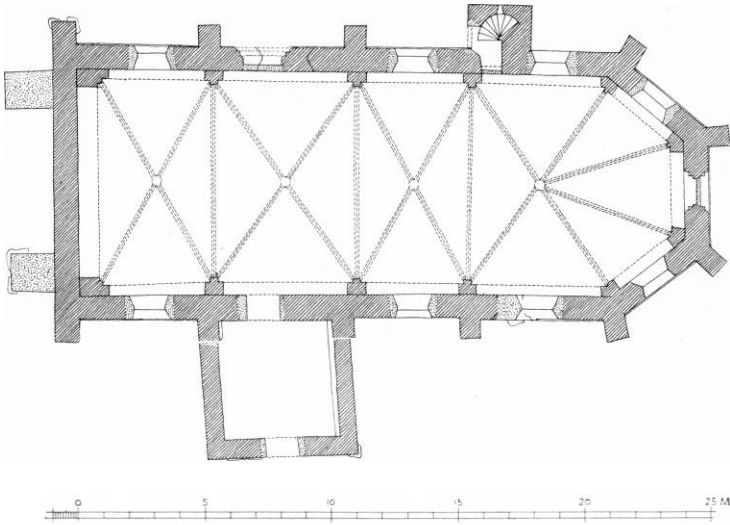

Fig. 2. Vesterborg. Plan. 1:300. Målt af El. M. 1948.

Kirken består af gotisk langhus og gotisk våbenhus af munkesten i munkeforbandt. Over koret er en tagrytter fra o. 1815, der har afløst en tømret *flklokkestabel* på kirkegården (præsteindb. 1755).

Langhuset er bygget af næsten lutter røde munkesten med ryg fuger. Det har tresidet østgavl med valmtag og er taktfast inddelt ved samtidige, udvendige støttepiller, som har et skråkantafluttet tilbagespring i halv højde og nye bryn i overkanten, som er afdækket i eet med kirkens tag. Soklen er omsat med skråkant, som ikke løber om støttepillerne. I øst et blændet, spidsbuet vindue, hvoraf på ydersiden ses tre false, den midterste retkantet, de andre afrundede; på indersiden er den inderste fals afrundet. Spor af lignende vinduer ses over de nuværende i alle fag undtagen portalfagene. I korets sydside er en tilmuret, spidsbuet præstedør i bredt, lavt, skråkantafluttet fremspring; udvendig har den haft mindst to afrundede false; anden fals er hvidtet.

Skibets sydportal er i brug, men omdannet. På våbenhusløftet ses, at døren sidder i et lavt portalfremspring, der er vandret afdækket med en skråkant. Døren har været spidsbuet med hvidtede, skiftevis afrundede og retkantede false, på indersiden har den siddet i en fladbue. Portalfremspringet er sammenbygget med fagets vestre støttepille, og skævt over døren, men midt i faget, sidder et indvendig tilmuret, cirkelrundt vindue med retkantet lysningssten bag tre afrundede false. Lysningsmål 76 cm.

Nordportalen har ikke fremspring. Den som blænding tilmurede døråbning er spidsbuet med skiftevis runde og retkantede false. Kirkens gesims består af tre rulskifter og derover een afrundet og tre retkantede udkragninger, sikkert nye. Vestgavlen, som er revnet fra langmurene, er glat med fem stigende,

Fig. 3. Vesterborg. Indre, set mod øst.

E. Skov 1950

spidsbuede højblændinger med afrundede false, i den midterste en glug. Gavlkammen har fem tinder, tildels afdækket med munketegl.

Pillen ved korets nordside er fra første færd udformet som trappehus. Oprindelig har indgangen været fra koret gennem en fladbuget dør med afrundet stik mod trappen, der har rund spindel og tøndehvælvet loft.

Det indre er dækket af hvælv, som imidlertid ikke er de oprindeligt projekterede. Over de gamle vinduer ses nemlig på loftet udkragede ledebuer for kapperne, men da hvælvene blev indbyggede, benyttede man sig ikke af buerne, men lod kapperne ligge lavere, så de skar ind over vinduerne. Hvælvene og dermed de falsede vægpiller er derfor næppe oprindelige; ribber og gjordbuer er profilerede med pærestav; der er ingen overribber.

Ændringer og tilføjelser. *Våbenhuset* er bygget på en syld af kampesten. I vest og vist også i øst sidder en tilmuret glug. Gesimsen består af to udkragninger. Over den udvidede dør i sydgavlen sidder et to skifter højt savskifte, og derover ses fem blændinger med skrå sålbænk, midterst en tvillingblænding med spærstik under en rudefigur, på siderne af den spidsbuede blændinger og yderst små spærblændinger. Syv brynede kamtakker, tildels med munketegl. Indvendig ses et pudset loft, men ingen detaillier.

Tagrytteren er opført mellem 1812, da klokkehuset blev krævet repareret, og 1815, da den største klokke var ophængt (syn). Allerede 1821 blev det kritiseret, at regnvandet fra rytterspiret blev ledet ned på korhvælvet (syn). Spiret er bygget af eg med luger, hvorpå store empirevinduer er malet. Siderne og det ottekantede spir er spånklædt.

1668 blev der »gjort bekostning på vinduerne«⁷, og 1803 fik kirken nye vinduer⁸, hvoraf eet antagelig endnu sidder tilbage over nordportalen, de andre er senere fornyede med jernstel. 1856 blev der givet overslag på at omlægge taget, opmure gesims på hele kirken, udmure 14 piller i overkanten og af-dække dem med hårdtbrændte mursten i cement, reparere det ydre og give kirken farve⁹. Tallet 14 angiver, at der dengang også har været piller på vestgavlen, hvor de nuværende piller ses at være muret, eller måske forstærket, med murværk af små sten.

Tagværkerne over kirken er af nyere fyr; våbenhusets tag er gotisk eg med spærstivere og hanebånd.

Kirken står nu gulkalket og med vingetegl på taget.

KALKMALERIER

1877 fremdrog Magnus-Petersen en dekoration fra o. 1350—1400 i koret, hvis hovedbillede blev restaureret af Kornerup i 1881. Dette billede er malet i den østre kappe over alteret og fremstiller treenigheden (fig. 4). I en regnbuefarvet mandorla sidder Gud Fader på en dobbelt regnbue iført en rød kappe med grønt foer. Fra hans hoved udgår sværd og lilje, og foran sig holder han et kors med Frelserens afsjælede legeme, der ligesom Faderen har korsglorie i grønt og rødt. Mellem de to hoveder svæver Helligåndsduen. LTdenom mandorlaen ses de fire evangelisttegn, de nederste i trepasformede rammer, ledsaget af skriftbånd med deres navne i sorte minuskier. Desuden ses et skriftbånd med »credo« (»jeg tror«).

På korets syd- og østvæg ses i brysthøjde en romaniserende bladranke, hvis fortegning har været indridset i pudsen. Den synes ikke at være restaureret af Kornerup.

INVENTAR

Alterbordet består af glat panel og er sikkert samtidigt med albertavlen.

†*Alterklæde*, anskaffet 1817 i anledning af reformationsfesten¹⁰.

Altertavlen (fig. 5) er et maleri (olie på lærred) fra 1794 af Nicolai Wolff¹¹, kvinderne ved graven, 188 x 151 cm, i samtidig ramme med glatte, joniserende søjler, udsavet topgavl og et stort forgyldt kors; rammeværket er egetræs-ådre med skriftsted, Matth. 5, 6, i postamentfeltet. Opsat 1805 (syn).

Fig. 4. Vesterborg. Kalkmaleri (s. 624),

Hude fot.

Den tidligere †*altertavle* beskrives i præsteindberetningen 1755: »Alteret er gjort af Træ med drejede Piller, Moses og Aron på hver Side udhuggen i Træ og andre Zirater af Billedhuggerarbejde. Paa Tavlen er afskildret Nadveren. Allerøverst paa Altertavlen staar Sal. Geheimeraad P. Brandts († 1701) og Fru Abigael Maria v. Støckens Vaaben«. Denne tavle skal senere være kommet til Nordlunde kirke (s. 568), hvor den nævnes 1833¹². En gammel »kattolsk« †*altertavle* uden indskrift fandtes ifølge Abildgaard i kirken 1756¹³.

Altersølv. Kalk i barok, fra 1686, nu 22 cm høj. Den store, flade fod er over en sekstunget fodplade drevet op i ligeså mange flade tunger med mellemfaldende akantusblade; på hver af fodens tunger er graveret et konturkors, og på et af dem er nittet et lille støbt krucifiks. Også de lave skaftled er mod sædvane tungede; den store, fladtrykte knop har seks tunger på over- og undersiden, mens midtvulsten er formet med rudefelter som mindelser om tidligere tiders fremspringende rudebosser. Nyere bæger af forsølvet kobber med fastloddet tudindlæg. Under bunden graveret alliancevåben for Peder Brandt og hustru Abigael Maria von Stöcken samt deres initialer og »Perstrup 1686«

med versaler. *Disk* med ombøjet rand og graveret latinsk kors. Under bunden graveret skriveskrift: »Om giort Ao 1701 den 27. Augusti, w:ii lot $\frac{1}{2}$ q.«; stemplet med Københavns våben 1701 og mestermærke vistnok for Hans Nielsen Wolgast (Bøje s. 56). *Oblatæske* fra 1706, cylindrisk, med smal fodplade og herover en spinkel bølgeliste, som gentages på kanten af låget, hvis rand har en række svungne bukler. På oversiden graveret, kronet alliancevåben, holdt af vildmænd, for Brandt og Støcken og »Westerborg Kiercke« skrevet med skriveskrift over våbnet; stemplet med Københavns våben 1706 og mestermærke 1704 for Hendrich Reinicke (Bøje s. 57). Sml. oblatæske i Horslunde (s. 556), Nordlunde (s. 568) og Birket (s. 645).

†*Kalk* og *disk* af sølv, skænket 1668 af kaptajn Peder Jensen på Sørupgaard til gengæld for en muret begravelse (s. 630) og en lukket stol (s. 627).

Sygekalk fra 1730'rne, nu 14 cm høj, med bred, rund fodplade og glat, rund fod, der har platte over rundled, trinde skaftled og middelt knop med smalle tætsiddende bukler. Nyere bæger. På fodpladen Københavns våben 1739(?), gardeinen Peter Nicolai v. Havens stempel og mestermærke for Niels Johnsen 1733 (Bøje 306). Under foden indprikket vægtangivelse: 24 lod, 2 qvint. Samtidig *disk* med graveret cirkelkors og under bunden samme mestermærke som på kalken, gentaget to gange. Forgyldt.

Vinkande af københavnsk porcelæn, anskaffet 1844 (syn).

Vinflaske fra 1748, af »Crontin«, firesidet med skrueprop. På en af siderne graveret »A A 1748«. Under bunden stemplet med Københavns våben og mestermærke for Lars Thomesen Smidt 1746.

**Vinflaske* fra 1793, 14,5 cm høj, 15,5 cm bred, af tin, firesidet, med skruehals til et nu manglende låg og bærerem; på en af siderne graverede versaler »Perstrop 1793«. I Maribo stiftsmuseum.

Alterstager (fig. 6) fra o. 1700, 51 cm høje, af malm, men af ret usædvanlig form, der efterligner sølvlysestager. Den hvælvede fodskål og det høje, profilerede skaft er smykket med æggestave, bladkrans og perlestav. På foden er støbt Peder Brandt og hustrus våben.

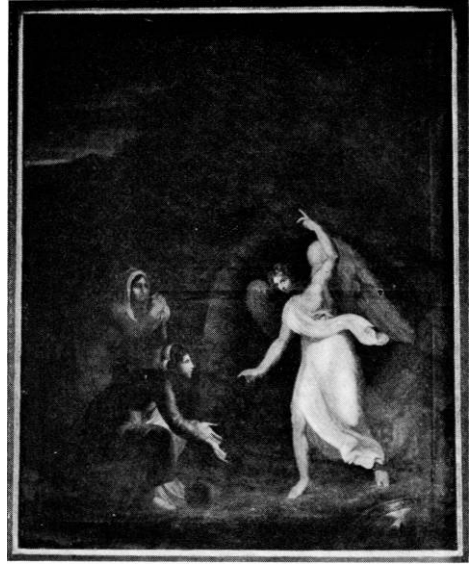
Alterskranke fra 1830—40, med slanke støbejernsbalustre, der foroven deler sig i symmetriske blade; svarende til Vestenskov (s. 301).

Døbefonte. 1) Romansk, af granit; kun et større brudstykke er bevaret. I hel tilstand har den sikkert været af den på Laaland gængse tøndeform. Står nu på kirkegården ved indgangsporten. 2) Fra 1942, af granit, efter tegning af arkitekt Ørnsholt, Nakskov. Den tidligere †font var af sandsten.

Dåbsfad fra 1700'rne, glat, af messing, 54,5 cm i tv. På den smalle kant graverede, sammenskrevne initialer: M G S og over for: I G, hvorunder svagere ridset: H S. Nyere *dåbskande* af tin.

Prædikestol fra sidste halvdel af 1700'rne, på fire fag og et glat vægfag. Stor-

felterne har arkader med ren renaissanceornamentik, ædelstens- og ovale bosser i bueslaget og beslagværk på de udsvejfede pilastre, men de manglende kapitæler og de blanke buevinkler røber det sene tidspunkt. På hjørnerne står vinkelbøjede pilastre med profilkapitæler, hvis kannelurer forneden er udfyldt med smalle rundstave. Postamentet har vinkelbøjede fyldinger, frisen er gennemløbende og hængestykkerne formet som volutbøjler. Egetræsådrete, med nyere frakturindskrifter; men i storfelterne synes der at være bevaret malerier under ådringen, og i postamentfelterne skimtes ældre bogstaver. I sin indberetning fra 1876 omtaler Magnus-Petersen en samtidig \dagger himmel.

E. Skov 1949

Fig. 5. Vesterborg. Altertavlemaleri af Nicolai Wolff 1794 (s. 624).

Den tidligere \dagger prædikestol, der stod i koret, har sikkert været et renaissancearbejde fra 1599, idet dette årstal stod på himmelen. Ifølge præsteindberetningen fra 1755 havde storfelterne statuetter af de fire evangelister med skriftsprog fra deres respektive evangelier, nemlig: Matth. 11,48 på græsk, Mark. 2,17 på latin, Luk. 11,28 på tysk og Johs. 5,24 på dansk. Himmelen havde fire små »piller« og indskriften: G G M B 1599.

Stolestaderne er enkle og fra nyere tid, egetræsådrede. Ifølge Abildgaard stod på nogle gamle \dagger stader Peder Brandt og hans våben samt Abigael Maria von Støcken og hendes våben med årstallet 1691.

\dagger *Herskabsstole*. 1668 købte kaptajn Peder Jensen på Sørupgaard plads til en lukket stol mellem præstekvindens stol og Sørupgaards kvindestol⁷ (sml. \dagger kalk s. 626). En herskabsstol nævnes 1833¹⁴.

Pulpitur i vest, fra 1800'rne, hvilende på to enkle piller og med brystværn af drejede, grønmaledede balustre. 1833 krævedes det stykke af \dagger lægteret, som var tilføjet for det da nedlagte seminariums skyld, fjernet (syn).

Orgel, nyt. \dagger *Orgel*, anskaffet 1803⁸.

Pengeblok fra 1700'rne, af eg, med stor taskelås.

Malerier. 1) Biskop Peter Outzen Boisen, 62 x 48 cm, i forgyldt stukkeret ramme. 2) Lars Nannestad Boisen, 59,5 x 46,5 cm, i forgyldt profilramme; signeret I. Blest 1867. Begge på vestvæggen.

\dagger *Maleri*. Et gammelt maleri af korsfæstelsen omtales 1755 (præsteindb.); ophængt på væggen lige for kirkedøren.

E. Skov 1949

Fig. 6. Vesterborg. Alterstage (s. 626).

Mindetavler. 1) 1686. Henrik Brun, dette steds sognepræst i 31 år, og hustru Maria Rukrad; han døde 1667, hun 1671. Deres slægtninge og venner Mauritius og Jens Rukrad, af hvilke hin var præst i Utersløv, denne i Westerborg, satte mindet. Lille, kvadratisk flise, 52 x 52 cm, af rødlig kalksten, sortmalet, med latinsk indskrift i forgyldte reliefversaler. Indmuret i korets nordvæg.

2) 1704, over Vesalius Henriksen Barthling (Barthlingius), i 13 år kapellan i Nykøbing, dernæst sognepræst 5 år i denne kirke, i 17 år gift med Margareta Asmusdatter Rosenfeldt (syv børn); død 15. jan. 1684, 52 år gammel. Tavlen opsat 1704 af Jens Rukrad (Johannes Theophili Ruchradius), sognepræst til Westerborg og Birched, i hans alders 48. og hans pastorats 20. år over hans forgænger i kirke og ægteskab, hvis aske gemmes »lidt henedenfor«. Grå marmorsten med fladbuget overkant, 120 x 98 cm; latinsk indskrift med fordybede, gyldne versaler. I korets nordvæg.

3) Tre marmortavler over a) Christian Ditlev Frederik Reventlow, »var fra aaret 1775 til 1827 besidder af grevskabet Christianssæde, i 29 aar formand i rentekammeret og i 30 aar statsminister«; b) Andreas Hansen, »var fra aaret 1802 til 1829 lærer ved Vesterborg skolelærerseminarium«; c) Peter Outzen Boisen, »var fra aaret 1787 til 1831 sognepræst i Vesterborg og Birket, i 29 aar forstander for Vesterborg skolelærerseminarium og i 26 aar biskop over Lollands og Falsters stift«. Efter hver indskrift hyldestord, alt med fordybede versaler, og under tavlerne en fjerde lang, smal tavle med ordene: »De vare i en lang rad af aar denne kirkes prydelse«. Alle fire tavler er indsat i en stor, glatsleben, ølandsk kalksten, der støttet af to bladsmykkede volutkonsoller er indmuret i skibets nordvæg over det gamle dørsted; i denne sten er indhugget, på latin: »Fromhed, venskab og sanddruhed satte dette monument«.

Lysekroner af støbejern, vistnok fra midten af 1800'rne, med 2 x 8 lysearme og som topfigur en drage med spillende tunge. I skibets østligste fag.

Kirkeskib, barkskib »Mathilde« fra o. 1910.

Urværk fra 1911, i vestgavlen. Et †*sejerværk* anskaffedes 1821 (syn).

Klokker. 1) 1756. Støbt af Michael Carl Troschell, København. Mellem halsens brede borter af udfligede akantusblade versalindskrift: »Soli Deo gloria me fecit Michael Carl Troschell Hafniae anno 1756« (»Gud alene æren, M. C. T. i København støbte mig 1756«). Skarpkantet slagring med mange profiler. Tvm. 55 cm. Ophængt i glug i vestgavlen i forbindelse med urværket.

2) Omstøbt 1896 af L. Andersen, Aarhus, af en †klokke fra 1598 med tolinjet versalindskrift om halsen: »Verbum Domini manet in aeternum Michgel Westfal 1598. Is Got mit uns wol kan weder uns, wol Got vortrue [der hat wol gebeuve]« (»Herrens ord forbliver i evighed M. W. 1598. Er Gud med os, hvem kan da være mod os. Den, der sætter sin lid til Gud, [har bygget godt]«). Øverst på halsen frise af liljer over krydsende rundbuer. Glatte hanke. I tagrytteren.

†*Klokker.* 1) På tre skippund, fire lispund (512 kg). 2) På et skippund, seks lispund (208 kg). Begge afleveret ved klokkeskatten 1528. 3) 1598, støbt af Michel Westphal, Lybæk (se klokke nr. 2). 4) 1641, med indskriften: »Anno 1641 M. Kordet Kliemann aus Lübech G. O. S. S.« (præsteindb. 1755).

GRAVMINDER

†*Epitafium.* (Fig. 7) o. 1610. Morten Wenstermand til Søholt, født på sin fædrene gård Stadager på Falster, i 34 år forlenet med København, Frederiksborg og flere andre af kronens slotte og len, død på sin gård Pederstrup 5. sept. 1610 i sin alders 74. år. I et særskilt felt gravskrift over hans hustru, fru Anne Galt, født på sin fædrene gård Birkelse i Jylland, død 16 . . . En blyantstegning af Abildgaard¹⁵ (fig. 7) viser, at epitafiet bestod af et rektangulært maleri af en mand og en kvinde, knælende ved Kristi kors, omgivet af en bred ramme med 32 anevåben og forneden et langt, smalt skriftfelt. 1756 var epitafiet nedtaget og hensat og »tildels nedbrudt«¹⁶.

Gravsten. 1) Fra 1600'rne. Gråspættet kalksten, 184,5x116 cm, med udslidte, fordybede versaler. Midt på stenen skriftfelt i rulleværksramme og forneden to våbenskjolde over dødssymboler. I stenens hjørner kraftige cirkelmedailloner med evangelisterne og deres tegn, mellem de to øverste et englehoved. Religiøs randskrift, 2. Tim. 4, mellem smalle perlestave. På rammen om det øverste evangelistfelt til venstre, Matthæus, er indhugget en antagelig yngre runeindskrift: »anterig«, tilsyneladende uden mening¹⁷. I våbenhuset.

2) Barok kalksten, 165 x 92 cm, med fordybede versaler. Ovalt, kun delvis synligt skriftfelt midt på stenen, evangelistmedailloner i hjørnerne og religiøs randskrift. Anvendt som sokkel under kirkegårdsmonument nr. 2 (s. 631).

3) O. 1668. Theophilus Mauritsen Ruckrad, født i Dresden i Saxen 1. sept. 1611, boede sidenhen i Søgaard i 29 år, hvor han døde 7. jan. 1668 i sit 57. år, og hans hustru Birgitte Jensdaater, født i Warbjerg 12. maj 1618, gift i 28 år, enke i 27 år, boede i Søgaard i 46 år, død 3. maj 1694 i sin alders 76. år. Stenen blev bekostet af hustruen og hendes to sønner, Maurits og Jens Ruckrad, og hendes gravskrift er en senere tilføjelse. Rødgrå kalksten, 199 x 119 cm, med fordybde versaler, som i den oprindelige indskrift er kursiverede. Gravskriften, som fylder det meste af stenen, står i et felt med volutramme; derunder er der et forsænket felt med dødssymboler og nederst skriftsted og: »Lader hannem vaere, ingen røre hans been«. I hjørnerne evangelistsymboler i bladkrans samt foroven englehoved i profil. Religiøs randskrift. I våbenhuset.

4) O. 1707. Kirsten(?)_____daatter, født 13. maj, død 1707. Stenen er bekostet af Niels Han(sen?), (sogne?)foged. Randprofileret, rødgrå, gotlandsk kalksten, 204 x 133 cm, med stærkt udslidt skriveskrift i relief. Midt på stenen ovalt skriftfelt indrammet af bort af storbladet akantus og blomster samt yderst et skriftbånd med religiøs indskrift med reliefversaler. Øverst på stenen skriftsted i mindre bladramme, holdt af svævende engle med palmegrene. Forneden endnu et skriftsted omgivet af akantus og blomster og flankeret af to englebørn. I våbenhuset.

5) O. 1709. Jens Theophili Rukrad, sognepræst til Westerborig og Birked, død 1709, 52 år gammel i sit embedes 25. år, og hustru Margrete Asmus(datter) Rosenfeld, død 1712 i sin alders 73. år. Randprofileret, rødgrå kalksten, 211 x 139 cm, med relieffraktur. Midt på stenen et ovalt, svagt konvekst skriftfelt omgivet af stærkt opløst storbladet akantus og blomster og på hver langside en volut med en engel. Øverst to symmetriske våbenskjolde med ægteparrets våben, en due med et blad i næbbet og en rose over et glat felt. Skjoldene omgives af akantus og støttes af to engle med palmegrene. Forneden religiøs indskrift i trapezformet felt i ramme af rankeværk og på siderne to putti hvilende mod dødssymbolerne (sml. mindetavle nr. 1 og 2, s. 628 samt gravsten nr. 3, s. 630). Muligvis samme værksted som den foregående og gravsten nr. 5 i Branderslev (s. 479). I skibets vestvæg.

†*Begravelser.* 1) 1668 købte kaptajn Peder Jensen på Sørupgaard en muret begravelse i gangen til sine børn⁷. 2) I en åben begravelse nedsattes 1712 biskop Müller og hustru, som begge døde under besøg hos svigersønnen, pastor Jan Samuel, Vesterborg, der siden med hustru og børn hensattes i samme begravelse (præsteindb. 1755).

Kirkegårdsmomumenter. Biskop Boisens familiegravsted. 1) O. 1828, over Christian Friderik Ditlev Boisen, født 31. maj 1819, død 23. juni 1828. Granitblok med indfældet marmortavle med fordybet skriveskrift.

2) 1833. Peter Outzen Boisen, præst for Vesterborg og Birket i 43 år, semi-

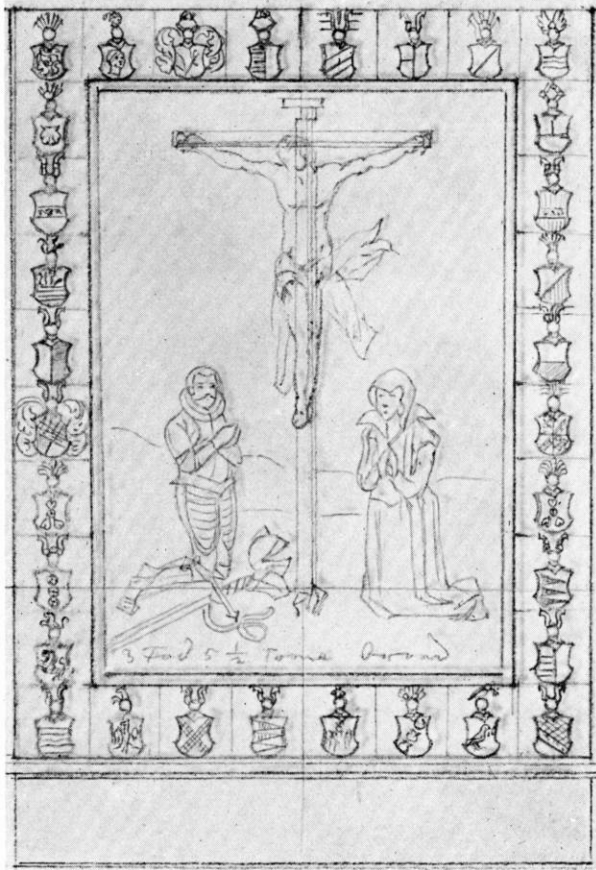

Fig. 7. Vesterborg. †Epitafium over Morten Venstermand.
Efter tegning af S. Abildgaard 1756 (s. 629).

narieforstander i 29 år, biskop over Laalands og Falsters stift i 26 år, kommandør af Dannebrog og dannebrogsmænd, født 6. nov. 1762, død 10. maj 1831. Monumentet, som blev rejst 1833 af stiftets præster og skolelærere, består af et højt støbejernskors med bispestav og opslået bog ved foden, anbragt på en sokkel i to afsæt, det nederste af granit, det øverste er en barok gravsten (se gravsten nr. 2, s. 629).

3) O. 1839. Beate Caroline Petrine Adelaide Boisen, født Schiern, født 25. juli 1801, død 20. april 1839, og hendes yngste søn Christian Frederik Adolph Boisen, født 14. nov. 1837, død 25. jan. 1839. Granitblok med indfældet marmortavle med fordybet versalindskrift.

4) O. 1844. Søstrene Sara og Elisa Nannestad, døde henholdsvis 24. marts 1840 og 26. sept. 1844. Støbejernskors med reliefversaler og fraktur, rejst af deres søster Nanna Boisen.

5) O. 1848. Anna Boisen, født 28. aug. 1834, død 26. dec. 1848. Marmortavle med fordybet versalindskrift, indfældet i cementblok.

6) O. 1849. Dore Boisen, født Schiern, født i Schlesvig 30. nov. 1799, død 23. april 1849. Støbejernskors med reliefversaler og fraktur.

7) O. 1853. Nanna Boisen, født Nannestad, født 7. maj 1775, død 11. maj 1853, gift med biskop Boisen i 32 år, enke i 22 år. Cementblok formet som natursten med vedbendranker, øverst et lille marmorkors. Gravskrift med fordybete versaler i indfældet marmortavle.

8) O. 1858. Anton Nicolai Boisen, født 26. marts 1801, død 8. nov. 1858, »som hviler hos sin Hustru«. Støbejernskors svarende til nr. 6.

9) O. 1875. Lars Nannestad Boisen, sognepræst for Vesterborg og Birket i 43 år, født 8. febr. 1803, død 22. april 1875. Cementsten med indfældet marmortavle og lille marmorkors foroven.

10) O. 1886. Mathilde Frederikke Boisen, født Ipsen, født 14. april 1810, død 17. jan. 1886. Som nr. 9.

Andre kirkegårdsmonumenter. 1) O. 1829. Andreas Hansen, lærer ved seminariet i Vesterborg i 26 år, født 1770, død 1829. Sandstensstele med oval marmortavle med fordybete versaler. Nederst en rundbuet niche med en lille olielampe af marmor.

2) O. 1843. Lars Jensen Larsen, kirkesanger og skolelærer i Vesterborg i 28 år, dannebrogsmænd, født 5. jan. 1785, død 27. juli 1843. Støbejernskors med frakturindskrift.

I den såkaldte Theophili Skov indrettedes 1813 en *begravelsesplads* for en del af slægten Reventlows medlemmer, hvoraf skal nævnes:

1) 1813. Margarete Benedicte grevinde af Reventlow, født von Qualen, død 18. april 1813, og hendes seks uger gamle datter Benedicte Louise Agnes, som døde kort efter moderen. Sandstensblok med marmortavle, indskrift med fordybete versaler.

2) 1815. Greve Conrad Ahlefeldt, født 1795, død på Pederstrup 1815. Granitsten med indfældet marmortavle og indskrift med fordybete versaler.

3) 1828. Christian Johan Ludvig Conrad Reventlow, søn af Christian Ditlev og Margrethe Benedicte Reventlow (sml. nr. 1), født 10. sept. 1801, gift kun lidt over fire måneder med Polly Holck Winterfeldt, død 27. sept. 1828. Sandstensblok svarende til nr. 1.

4) 1835. Ludvig Christian Ditlev Frederik Leopold Ernst Reventlow, tredje søn af Christian Ditlev og Margarete Benedicte Reventlow, født 18. juni 1808, gift i otte måneder med Adelheit von der Decken, død 5. nov. 1835. Firkantet støbejernsmonument med indskrift af reliefversaler på alle fire sider, og øverst et kors.

5) 1840. Conrad Cai Ditlev greve af Reventlow, født 1. juni 1785, gift 4. juni

1829 med Hanne Caroline Rosenkilde, død 31. maj 1840 (to døtre). Sandstensblok med marmortavle og -kors.

6) 1848. Louise Sybille Reventlow, født 30. juni 1783, død 1. maj 1848. Kunstsandsten med vedbendranker og indfældet marmorplade.

KILDER OG HENVISNINGER

Synsprotokol for Laalands sdr. herreds provsti 1803—28 (LA). — Udskrift af Pederstrup godsarkiv (NM arkiv). — Udskrift af biskop Blochs visitatsbog 1786—1803 (LA).

Museumsindberetninger af J. Magnus-Petersen og C. Engelhardt 1876, E. Moltke, Gertrud Købke Knudsen og E. Skov 1949, Aa. Russell 1950.

S. Abildgaard: Notesbog I. 1756. S. 70 f. (NM).

V. Thorlacius-Ussing: Reventlow-Museet. Pederstrup, Kunstmuseets Aarsskrift 1943. S. 1 ff. — Andr. Larsen: Af Chr. D. F. Reventlows Liv, AarbLøllFalst. 1916. S. 117 ff.

¹ Repertorium 1. R. nr. 6479. ² Repertorium 2. R. nr. 480. ³ Haugner: Lollands norre Herred s. 279; Rørdam: Kirkelove II, 149. ⁴ Fortegnelse og diverse Dokumenter vedkommende Kirker og Sognekald, 1666 (RA). ⁵ Kronens Skøder II, 584. ⁶ Robé, Graae og West: Danske Len s. 193. ⁷ Pederstrups arkiv R IX B X, 2. ⁸ Biskop Blochs visitatsbog. ⁹ Pederstrups arkiv B IV A IV, 1—3. ¹⁰ AarbLøllFalst. 1916. S. 119. ¹¹ Kunstmuseets Aarsskrift 1943. S. 15 f. ¹² Larsen: Laaland Falster I, 84. ¹³ S. Abildgaard: Notesbog I, 71. ¹⁴ Larsen I, 93. ¹⁵ I Nationalmuseet. ¹⁶ Abildgaard: Notesbog I, 70. ¹⁷ Jacobsen og Moltke: Danmarks Runeindskrifter, sp. 260.

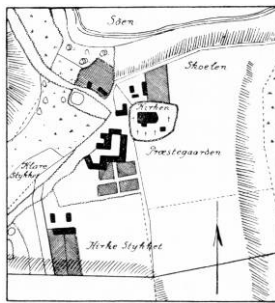

Fig. 8. Vesterborg. Før 1807.